Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СВЕТ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТР СОВЕТЕИ ОРГАН («СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера деиз • ЕРА, 14 март, 1974 шу. • № 32 (5328). • Мах 2 кеп

Мичара хьадоллау сага вахар? Эттара хьалха вахнагара, тІаккха дезалгара доллау.

Саг воьзарна, цох доаькача ГІулахкех, къахьегамаьрча, ший декларварг цун безамах, шийла гонахьара хьал до тІа мишта ма хаІна мах бу вай из хьалхьеваьча дезала, хІаьта дезал мишта ба, цунна юкъера ГІулахкан дайзаьча мах бу вай цига хьалхийаьча сага.

Мичча бесса хІаранг вахар аІаДолаІаІ, а массалена а Дальне Дайдоллау ший цІен юкъера. Цига боаькх цо ший хьалхарг тІа, ухлазара вола из вахара юкъе, ухлазара дІаьхьу цо дай-ноанол безам, шоай дезале хинна шийна из тийна дика ГІулахкан.

Вай мехка хІара дезал социалистически общества дакъа да. ХІара аьчча цига вІашо дувзаделла да наьха общественни ноаІн хьаштан. Цудухьа Советски паччахьалхеро ший лоарХІамеча декхарх цаІ лоарХІ советски дезал тІоагІа хилийтар. Саг ховлаиархи, маьрг яхарахи, дезалахи долчча СССР Союзкан ГІулахкан республикийн законоиадательстве ГІалгІаьнгІ тІа белхьен ГІалгІаьнгІ вай мехка дезал тІоагІа хилийтаран нраз долаш хьалхеберан дерриг хьалаш хьахелла. хилар. Дезал вайнгІа хьахул коммунистическа морала принципаш тІа, маьрен сесагеи цкъаторг боьхьонаш хилара, вІашо лоарХІаш, доГуйла цхьана доагІаш хилара принципаш тІа.

ВАЙ ДЕЗАЛ

Дезала лоарХІамеГІара декхар да бераш наха сийдерг-долаш хьалхеедар. Из цунна тІаДилладг советски общества, тІаьта цунна хьалхашка цу ГІулахкех из бехкоторкаме а да.

«Вай бераш, — яздаьд А. С. Макаренко, — уж хургбола вай мехка гражданиаш а дерригча дунен гражданиаш а да. Цар историн хьалдергда. Вай бераш — хургбола дайн ноанойн, шиг а хьалхеергда шоай бераш. Вай бераш хьалхе дезаьна башха-дика гражданиаш, дика дайн ноанойн болаш. Нийса хьалхеедар — из вай нраз кьоанал, во хьалхеедар — из вай хургбола тІаІаІа, из вай бІаргех ухаргдола хий, из — кхича вина хьалхаьнкара, берригача мехка хьалхашкара безІ».

Хоош ма дий баттаІаьна, нраз долаш болча дезалашка цхьаьне ягар шоллаГІо кхетаьен, вІашо ахь-озаьл долаш, ноаькаГІчун а хІамаГІчун а сийдеш, ца боаГІаьна безІ ма а хоастаре ноаГІар хоастаеаьн хьал оттйагІа. Цу дезалашка да а ненаьн, а хуо хьаьнаьла къаьдеГІаш, общественни хьашташ шоай а ноаьн берий а хьаштаьнна айхьа дувзаьш, хІаьта цар хьалхеедаь бераш а ХІу-шоай дайн ноанойн сагаьн: цар дика дика, хьаьнала къаьдет, шоай новъкъоста вина ГІо ас кийчо хуЛ.

Б вопросдаьдаьнна, тха газета тІа Грозненсин швейно-производственни объединение мотористка, коммунистическа къаьнсгІана ударника Льиновас ягадер:

— Дальне бинза гражданиаш хьалхеебу хьаьнаьх-ноанойн. Са сай да «ЯХ бер. Пачхьалхьенна ГІо деш хьалхеедаь уж, ресийтад щитта. Гонтрихан лешаш ва Московски юридически институте, Бекъхан дийша а ваьнна инженер ва, хІаьта Лейла ва училище чаьх а яьккха новар я. Вон хьоь школе деша хьаГІа.

Е хьаьнарга вай Грозне баха Халдиев Рязванен Марусин дезал; боккхаГІойла бой Малика — медицинсин ІилмаЙ кандидат я, шоллаГІаьр Лиза — «Гипрогрознефть» институте болх бен я, XIV областной партконференце делегат а ар, хьоьаьнІІаьр — Хьасабек международни институтан а яьккха ІилмаГІаьр — Хьасабек хьаьнаьла-ХІирий медицинскин институт вьккха ваьнна, цул ІламаГІйола йиша Аса хІаьн цу институте дешаш я. Шоай дьагреей вьаьнгарен хьаьнйна вьь-озаьл ГІулахкех воьллаш ва цу берригаш а.

— Цар да Рязван персональни пенсионер хІаьн а Іохайма безІаьр ван. Цо изъеН бола ара — сатирически произведенеш арадоьл вай республика кинжин издательстве а газеташ тІа а. Уж санна масаллан духха долладе йиш я. Цу тайпарча а. Уж санна масаллан духха долладе йиш я. Цу тайпарча дезалашка дашьтен-ноанойтен ГІаьнгІ ГІо. Цо ваьнна ГІо ГІулахкан, шоай ГІулахкан, ГІулахкан, собранина хьестадева дешаьх. БокъаьГІаьнгІ, педагогически кхетам балар, уж дезалашта хьоьк мишта хила беза хьехар — школа керттера декхар да.

Вийлла а мегаргдолаш дар: ихьаьбочна дашьтен-ноанойтен шоай бераш школе хьалхеедара, цар дешара берригга бехкторкаме тІаьнг школашка ГІаьбешаьгІа. Бераша мишта деш, арахьа уж мишта лел хара бехкторкаме эттара хьалха дашьтен-ноанойтен тІебуж. Геттара ийса ГІулакх да шоаьнна баьхьа волча сага мах бен цо дезал, бераш ЗІаьн мишта деш? Из мах ма ГІо. Оча колективнера ГІулахкан. Нийса ГІулакх ду шоай колективнера боллхоЙ бераша мишта деш тІаьхьажара комиссеш вІашагІІехкача предприятеша, колхозаша, совхозаша. Цу ГІулахкара юстара хила ёиш ян духхатирзаьнна газеташ а пенгазеташ а. Нийса хургдар нагахь санна боллаьчуна хьаьстаьна тоьлдеш хьоьтІача уллув цун бераша мишта деш хьалтохьан хилча. Иштта мегаргдолаш да партийн, профсоюзин собраташка дайн-ноанойн отчеташ а увтташ кар бераша мишта деш лаьнгІаьчеи. Бераш хьалхеедар дуХьал дайн-ноанойн доаькаш ергачча обществестера ГІулахкех да.

Лаччаьхьа шоаш дале а шоашца шоай бераш дале а, шоана ца деа уж оьан ихачунга лаДуьГІаш, шугара масал ваьнна дика. Уж хьаьхьаг, дика оамалаш йоллаш, хоза ГІулахкаш доаькаш, хьаьхьаг-бераш, воллаГІча хьаьмах бале а нахаца безам беллаш хьалхеебар да дайн-ноанойн декхар.

НОВЪКЪОТ Л. И. БРЕЖНЕВ АЛМА-АТА ВАХАР

АДЛЕР, 13 март. (ТАСС). Тахан Алма-Ата вахар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев.

Аэродроме новъкъот Л. И. Брежнев паччахьалхьхьаг вар КПСС ЦК Политбюро член, СССР хьаьчча мехкашкарча ГІулакхан министр А. А. Громыко, Грузе Компарте ЦК хьалхаьа секретарь Э. А. Шеварднадзе, Грузинскин ССР Лаккехьарча Совета Президиумера председатель Г. С. Дзюпенидзе, Грузе Министрин Совета председатель Г. Д. Джавахишвили, Францера Советски Союза посол С. В. Червоненко, КПСС ЦК Генеральни секретера помощникашца А. М. Александрович А. И. Блатовн, КПСС Краснодарски крайкома хьалхаьра секретарь С. Ф. Медунов, Краснодарски крайисполкома председатель Г. П. Разумовский, КПСС ЦК Политбюро член, СССР хьаьчча мехкашкарча ГІулакхан министр А. А. Громыко, Грузе Компарте ЦК хьалхаьра секретарь Э. А. Шеварднадзе, Грузинскин ССР Лаккехьарча Совета Президиумера председатель Г. С. Дзюпенидзе, Грузинскин ССР Лаккехьарча Совета Президиумера председатель Г. Д. Джавахишвили, Францера Советски Союза посол С. В. Червоненко, КПСС ЦК Генеральни секретера помощникашца А. М. Александрович А. И. Блатовн, КПСС Краснодарски крайкома хьалхаьра секретарь С. Ф. Медунов, Грузе Компарте Абхазски обкома хьалхаьра секретарь В. О. Кобахия, Краснодарски крайисполкома председатель Г. П. Разумовский, Абхазски ССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель Б. В. Шинкуба, Абхазе Министрин Совета председатель Ш. М. Татарения, СССР МИД-а коллегиеьн члена Ю. В. Дубинин, СССР МИД-а протоколькин отдела заведующий Д. С. Никифоров, хьаьбола официальни нах.

Францера Президентаца Парижера дІаьхьар кьаьчча мехкашкарча ГІулакхий министр Мишель Жобер, республика Президента канцелярие генеральни секретарь Эдуард Балладюр, хьаьчча мехкашкарча ГІулакхий министерства генеральни секретарь Жоффруа де Курсель, хьаьбола официальни нах.

ФРАНЦЕ ПРЕЗИДЕНТ Ж. ПОМПИДУ ДІАВАХАР

АДЛЕР, 13 март. (ТАСС). Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретераца, СССР Лаккехьарча Совета Президиумера председатель, членца Л. И. Брежневца вІашагІкхетер беседаш ен вена укхаза хІинна Французски Республика Президент Жорж Помпиду тахан Парижера дІаьхьар.

Францен СССР-ен паччахьалхенний байракхашца егача аэродроме Президент хьаьвоьзаьхьаьн вар КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лаккехьарча Совета Президиума член Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР хьаьчча мехкашкарча ГІулакхий министр А. А. Громыко, Грузе Компарте ЦК хьалхаьра секретарь Э. А. Шеварднадзе, Грузинскин ССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель Г. С. Дзюпенидзе, Грузинскин ССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель Г. Д. Джавахишвили, Францера Советски Союза посол С. В. Червоненко, КПСС ЦК Генеральни секретера помощникашца А. М. Александрович А. И. Блатовн, КПСС Краснодарски крайкома хьалхаьра секретарь С. Ф. Медунов, Грузе Компарте Абхазски обкома хьалхаьра секретарь В. О. Кобахия, Краснодарски крайисполкома председатель Г. П. Разумовский, Абхазски ССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель Б. В. Шинкуба, Абхазе Министрин Совета председатель Ш. М. Татарения, СССР МИД-а коллегиеьн члена Ю. В. Дубинин, СССР МИД-а протоколькин отдела заведующий Д. С. Никифоров, хьаьбола официальни нах.

Францера Президентаца Парижера дІаьхьар кьаьчча мехкашкарча ГІулакхий министр Мишель Жобер, республика Президента канцелярие генеральни секретарь Эдуард Балладюр, хьаьчча мехкашкарча ГІулакхий министерства генеральни секретарь Жоффруа де Курсель, хьаьбола официальни нах.

Л. И. БРЕЖНЕВА ФРАНЦУЗСКИ ЖУРНАЛИСТАШЦА ДАЬ ХЬАМАЬЛ

10 марта КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева тІэйнІдар Франце хьайбозаьн, радио, телевиденте керттера оргинна виналлаш ГІулакхий французски журналистийн группа.

Французски республика Президентаца Жорж Помпидуца ца вІашагІкхетаргІилЗрца юьвзаенна, хьайбозаьнца дьарХІа, йолла заявлен йир Л. И. Брежнева, корреспондентийн хаттаршца жоп дезар.

Франце Президентаца вІашагІкхетаргІволлаш нийсденна гІулЗкха ше ракьаз хилар хьалхайкайнар Леонид Ильич БрежневаьгІа, цо шу совгІа хаьна чухь Ж. Помпидуца из хІаьнз пхеЗлагІа вІашагІкхетилга хилар белгІа а ладьяьхьа. Цу гІулакхер пе дог теша а деш хьалхьоьх 1971 шера Парижера кулгаш яздаьча Советски Союзан Франценен юкъе ЗІаьнна гІулакхан лелаДара принципашца а хІаьта ишшта 1970 шера Москвера ца кулгаш яздаьча консультацей хьалхьаьрча протоколага а хьежжа паччахьалхьенната керте латтарий боаранне совет-французски вІашагІкхетаранна вІаШи еш йолла консультацеш массаЗара гІулакх а хиннА дІаэтта хилар.

Пицунде хургдола ВІашагІкхетар ловдішен Советски юкъаГІа хургда. Из — алІха балха вІашагІкхетар. Президентаца вайна ший оаха протокольни мероприятеш оаЗлаш арнІта мамота кІеГІаГІо. Іа ца йоаен корта болаш йолча переговорашца мамота дувхаеІІа хьатаеьн.

Кхетадеш малдара, шун бо-кко « Президентаца дувцарДараш малаГІа дешаш да аьнна сога хаьта. Цунна шоана жоп доаЗлургда сога: дувЗаргдола дешаш оаха хьалхаГІе я белгалдаьдЗаш. Хетарашта пергІатта дагадургдолаш мотт хургІа хьаьмаьла юкъе дакъа лоаннА шаранна дийнАчА бакъаьлаьн пайдаьн хеташ доЗа дешаш а ГІеттадергдолаш. ЦІхьаьбакъа бокъонца дог тийша а воаьш аьа йиш я сога, переговорашца йолча хана, шеко йоаьдаш. Советски Союзан Франценен юкъера ГІулакхан дІаХо дегІадоаладаьрен кІоаЗдарен дешаш дувцарда аьнна. Ца хьоьхьаьен дита йиш йолаш ваш, дувнен хьалхьаГІа юкъера хьал а, дуЗнен ГІара событеш сихача темпаеГІа деГІаХаьчаш хилараьх хІаьта я.

Белгалаш аьчча, со шеко йолаш ваш, еррігача Европа юкъаьчча совещане лелама хьалхьаьхьара дешах тхоаьнта хетабашта сон Президентн дага доЗорсІилардх.

Из ІаЗаьмате доарХІаме проблема я. Оаха хьалхаГІа а цкъа санна дуккхаза а йийцаш из хІаьта хІаьнз цІаьнка а хуо-тІаьн, из — ца ГІоьнаьн, тха хьаьмаьлий тема. Шеко йоаьшаш, хьехадергда дувнен хьалхьаьта юкъера кІоаЗкам кІаьлбарца дувзаьдена хІаьлла дешаш а. Экономически проблемаш оаха юьнцарЗ ЗІга а да.

Хала да, бакъдар аьчча, хьаьхаЗка отта тарлуш мел доЗа французски хІаьта хІаьнз цІаьнка а йийцаш из хІаьта хІаьнз цІаьнка а хуо-тІаьн, из — ца ГІоьнаьн, тха хьаьмаьлий тема. Шеко йоаьшаш, хьехадергда дувнен хьалхьаьта юкъера кІоаЗкам кІаьлбарца дувзаьдена хІаьлла дешаш а. Экономически проблемаш оаха юьнцарЗ ЗІга а да.

Хала да, бакъдар аьчча, хьаьхаЗка отта тарлуш мел доЗа французски

ДЕГАГАРА ДЕГАГА БОДА НИКЪ

«Социализмэна карагIидьяна этгара доккхаIаг доккха ц1ер ю» ц1ер ю» ц1ер ю»

Малгобекски районера хоамаш

23 трактор я Малгобекскэ районе «Аллачуртский» совхозе кхоаларгъа отделение Царех дуккагIьрашу тоже аращ кIаргъ.

Отделение тоже аращ хиннаеррига а техника, тIехьаюзза инвентарь планеIа март беттатоешьккха саг бер отделене механизатораш. КПСС ЦК партеге, советски халхъаргъа даьча Кхайкарала жоп луш яз план хаиал дукхха хьалха кхоачашйир цар.

25 февраль тIаккоачашу отделене еррига а хортбоахама техника, тIехьаюзза инвентарь тоа я, кьайчоь линейкагIа дIаотайир.

Юртбоахама техника тоеча дика хьокхамаш гойташ кIаьхьийгар механизатораш Хаутиев Мусес, Бекмурзаев Макшарпа, Ахриев Мурада. Докхха дагъа лаьцар техника тоеча мастерске болхлоца Кононенко Ивана, Ажигов Уматгире, Хутиев Салмана, кхичар.

Бокхха теркам тIабохийт отделене бIаьсти юн культураш дIаюьрйеча лаьтташ органически удобренешца хьаьндарг.

ДуккагIойла трактораш тоешу хилар бахьан долаш хьалха во лелар уж балхаш отделене. XIанз дикка сихдыд кхаьжа органически удобрени йиллара балхаш. Отделене механизатораша яз бохх толамца чаккбаккхара докхха новкъостагIу «Сельхозтехника» Гудермескийн отделенера енача механизированни отрядо. Цу отриде бархI трактори автопогрузчики я.

Отделене механизатораша цхьана хIара дийнахьа юкъера лаьрхIеча 400—450 тонн органически удобрени юлл кхаьжа Гудермесера новкъостаца баьхкачар.

Хьаьнцеран керттерча дагъе хьажжIаш дIае хьакъоастадаь лаьтташ да.

План 3500 тонн йолча кхаьжа 4000 тоннал кIезнигIа йолаш органически удобрени йиллаш лаьрхIад механизатораша.

●

ДикагIен дуккагIен изобретенеш е рационализоженеш юкъе йолаяь предприятени белгалъхьара конкурсан чакхйоьх хIара шера «Грозненскийн» объединене. ДIадахьча шера хиннеча цу тайнарча конкурса итог йир дукха ха йоаьцан. «Грозненскийн» объединене кулгалюьнен ВОИР республикански совета президиумен яьча нагеен хьалхара моттигн ахчан премин «Малгобекскийн» НГДУ, коллектива хьожайир.

●

КПСС ЦК партеге, советски халхъаргъа даь Кхайкарал дог рацца хиннча дьаллаца хьакъен «Ингушский» совхоза шуйриттаргIе фермай болхлоца.

Шин беттта планеIа 2300 центнер яккха еъаш хиннеча 27 февраль тIаккоачашу 2338 центнер шура яккхар цар. XIаьта наччахьаьккенга шин беттта планаш совгIа 20 центнер ехкар. Шура яккхара хIара дийнахьа да аданеш тIеккоачашйо цар, уьх март беттта я.

Къаьстта дика хьакъегама толамаш доахаш болх бу райцне меттел республике а цIи хезача доькрашца Н. Пешхоева, А. Кортоева.

Сийлахьчоькка баьчча В. И. Ленин вьа 104 шу дизара хетадаь уьж шера 20 апреле Ерригсоюзни субботник да ешна москвичийн инициатива хьаьа а лаьца, XIанз из субботник дIаяча толамашца чаккдаккхара тIатеIIа кийчо еш да совхоза хьайбаш леладелаш. Цу дийнахьа къаьхьийга даьккха ахча кIеслагIа пятилетка фонде дIачудала лаьрхIед но.

●

Гурьхьа дIаийийнча культурийн дика хьуьчкам кIезбара цахаддаш йоаьхо ешаь да «Ингушский» совхоза кхаш леладелаш. XIанз минеральни удобренешца подкормка еш да уж цу культурашца.

Из болх дикеи сихен чаккбаккхара лаьрхIа йийнача культурашца аммиачни селитрашен цхьаьн гектара тIа 1,2 центнер кхоачийташ 1150 гектара тIа суперфосфатешен подкормка яьй механизаторашца.

Из болх беш къаьстта дика къаьхьег механизаторашца Бетоев Абдул-Мутаилбе, Коритов Суханад, Белхароев Хьажбикара, кхичар.

М. ДАСКИЕВ, А. САГОВ.

Специалиста хьехамаш

Бешамашн лелеарашта дика хьо сомий бешамашн еа доахана аьнаьнера хIамаеки лаьрхIи хорагIга ханнаьгь вIашIтIенльаьккхан дикен кхоачашдар мог доархIаме да Бохкхача доархIаме я уж мероприятеш ешаь республике. Къаьстта, кIезнигIа йолаьнна, ешаь, хьаьнцеран, сеи, хьаьна тIехьоаюзза дIаьнна сеи. XIаьта гIаьнгIонийн хьаьхьача мотгIагIаьта ахьа процент зенгала растворо кIорвин садоьш заманах, аьнаьнна багар хьаьнца деза.

Из чIоагIа доархIаме гIулаьхх да. XIанз ваьна тхьоьвоь дIаькхьаьчча чоьнага йоллца ганна органиймаька лазар хьаьнца мокрой чуйолл, тIаьхьа ка я йоаьхьа йоллалу.

Нагаька сеина гаьнашта калифорнийскен щитовка дуккха хиннаьле, гаьний коьста тIа е йоккдачо тхьоронаш тIа щитовка кIаьй тIоа тIабижа балетата е полинтIенлонийн пленка кIад тасса гам хьокхаш пленке еза." Тийда хьаььа гаьнаш, IоьмьIата коьст, кIаьйоа нухьаш хьагуьл а яь йIоьхьийлаь йоагаьнь дIаяха еза. ЙоIача хьа дика хьожа а хьожаш Iодаха деза сомий бешамашта ешаьхьа ва деча бокрашнина гусенницаш чуйолл бIенаш. ДIаяхача гурьхьа дукхахча гаьнаш тIа ца кIоммаьнаш дIадийкхьаьнна фуьз гусениц кьаьхуь. Цара мазашца вIашагIоьт шоай бIена чу массаьн тIа. Уж Iо а да легаш гаьнаш тIа дуе.

IIIоа мазалинне гаьнаш тIа йоллца дIа-ьа уьзш чIонаькаш керда теха тIанаьн дуъ цу гусениццаьа.

Къаьстта чIоагIа хьеранне я бешамашта калифорнийскен щитовка. Бай республике масейоьчча районашца я ий, къаьстта дуккха я Малгобекски, Назранийскен районийн болхамашка. Цу лазара дуккхаьн а кхоьсам лоттаьбеш гаьнашта чIонах тохалг опрыскиваш еш ДНОК яха препарат е № 30 йолча препарат 500 грамм 10 литра кхоачийташ раствор тоха еза. XIаьта бахьа наьха сомий бешамашта тоха № 30 йолча препарат мара могаш. Иштта еча обработка йоаьн ленера чоьнгалаш, кхоьпаш, кхиьйола са доахха хIаьмаш.

Сомий гаьнашта чIоагIа хьеранне я кIаьстеросовриоз, мучнисти роста яха лазарашн Бешамаш лелаеча дукхахарбаш зийна хуьрга зиэн, IIа тIа, кьиьметла сеи хьаьнца Iажий, гIаьгIий, боьлий гаьнаш йоьхьаьлуш. Уж пхьалочча лазарашта йоьхьаьо. Пхо гаьнашн доарнра зиэна тоха тIехьаьлца пIоьрсийнаш е могаьо 3—4 йоаьнца йолла бордоскен жидкость (10 литр хих тох 300—400 грамм зенгала 300—400 грамм кIирен).

Мучнисти роста яха лазар хуьл Iажий гаьнаш тIа керда хьаьхулача тхьоронаш.

Къаьстта чIоагIа лат из лазар Джонотан, ренет Сминренко яьхча фуьз болча IаIгрим 10 литра кхоачийташ раствор тоха еза. XIаьта бахьа наьха сомий бешамашта тоха № 30 йолча препарат мара могаьо. Иштта еча обработка йоаьн ленера чоьнгалаш, кхоьпаш, кхиьйола са доахха хIаьмаш.

Сомий гаьнашта чIоагIа кхеранне я кIаьстеросовриоз, мучнисти роста яха лазарашн Бешамаш лелаеча дукхахарбаш зийна хуьрга зиэн, IIа тIа, кьиьметла сеи хьаьнца Iажий, гIаьгIий, боьлий гаьнаш йоьхьаьлуш. Уж пхьалочча лазарашта йоьхьаьо. Пхо гаьнашн доарнра зиэна тоха тIехьаьлца йоьхьаьо. Уж пхьалочча лазарашта йоьхьаьо. Пхо гаьнашн доарнра зиэна тоха тIехьаьлца йоьхьаьо. Уж пхьалочча лазарашта йоьхьаьо. Пхо гаьнашн доарнра зиэна тоха тIехьаьлца йоьхьаьо.

Кхаьнарча бешамашкарча гаьнашта йIоаь маьллинне хьаьдаьна молхаш етта еза. Зиэаш дуа бумбаргаш гаьнаш тIара Iолег. Из болх бе беза IуйIайна. IIIоаьхьаьча низ беле гаьнаш оагаййна Iолегаш уж.

Молхаш тохача хана кхемаьлеш тохаьна тIехьоаюзза бокъонаш йIаьза кхоачашье еза.

М. УРМАНЧИЕВ,
баьнгIийн лораяра республиканскен станце начальник, РСФСР заслуженни агроном.

СОМИЙ БЕШАМИЙ ЙОАККХО Е

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДУ

Цхьа шу совгIа ца мара ший тха комплекс хьенъ. Оаха лелаш 13 ворх совгIа хьаьха я. Шарех эзар совгIа яраш нийен цкъера яьхьан хьаьсарг я. Цара ший тIехьа цхьан шера 15 эзар хурск кхее декъарийIа да тIо. Цхьабакъеа комплекс хьаьхьарша а хьанийаьча комиссе а сиздвенна болх барах дукха кхоачашбоаьшаш да тха балха тIа. Эстера доккхагIа доаьн кхоачашбоаьшаш да тха балха тIа. Эстера доккхагIа доаьн кхоачашбоаьшаш да тха балха помешеннешкара микроклимат хила маьзаьра да хилар. Из бахьан долаш садуьхьаш дукха хьаьхьарг боа тха, дукхахьарш уре хьаьха деаьш хуьл. Из дохха за да.

Хьаьха оаха, лелаьча операторашца, тIой хуьр ду дукхаьгIа дикка тхоьшта хьалхашца отдела да тха комплекса техникеш ший. Цхьабакъда, гIийлошъеаьца дукха кхоачашбоаьшаш дитарах бергачча нисвах болх бе ваьштIехьаьлаш комплекса коллектива. Масала, дIадахьча шера 742 тонн мара хьаьжий дукх дIадаьлаьнер оаха паччахьаьккхенна. XIаьта уьх шера, тIой нисаца цьаьнца республикан юкъдоаьлаьдер бахьан долаш дикка хинна тха.

Уьх шера тха коллектив хьовсам лоаттабу 8440 центнер хьаьхий дукх паччахьаьккхенна дIадаьлаьр тIехьа, планаьгIа 7500 центнер йолча. Дукха дIачудуча лаьрхIа хьаьхий доаьл 105 килограммагIа дIаьхьачийта лерхI оаха.

Тха коллектива юкъе яьржача социалистически ший хьаьлаьр лелаеш да хьаьхарг лелеаьрашкара-операторашца С. Кирсанова, Н. Устименко, Ф. Штейн, М. Белогурова, I. Ичаев, М. Ионова, кхичарашца.

ФОТОИНФОРМАЦИЯ

ТОМСКИ ОБЛАСТЬ. Тайгана юкъе уллача йоккха йоаьца майдан тIа Іоессар АН-2. Цо іоттадаь лай доах дIадаьлаьлеха йоаьлъар йIайда хIамаш янтошн тIаюьхьаш болх нах. Цар сиха іойоассайр рюьхьаяш; оборудованни чуйолл яьшкаш, дIаоттайир антенна, іотехар чалтар.

Уж да Томски территориальни геологически управленеш геофизически треста аэросейсморазведечкаш. Юкъера Обь яхача хи йистера йоккхийча моттигашца токкама балхаш деш да уж.

Дуккхача хана денз хоьш да укхазара моттигаш межкадъяьчен газен йIьхий йолга. XIаьта межкадъяьча лоьхаш бурув тоха деза моттигаш белгалйоаьхарьа Зиновьев Ивана кулгалдеча парте геологаша.

Ien замазлоьца дар токкамаш де деза пхи эзар квадратни километр гарга йолча майдан тIа, Іалашде деза 3250 экхийташ скважинаш чаккйоьхьаьгIа, сейсмически тIулаьрхийта 65 бокхха экххам белга.

Парте коллективе соцдаьдъ уж дерригА балхаш оттаьвча ханал 10 дн хьалха — 1-ча апреле чаккдьха.

СУРТА ТIА: сейсморазведна еча кердача моттиг Іоессай геологаш тIаьбела АН-2 яха самолет.

А. КУЗЯРИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

МОСКВА. Юртбоахама машинаш яра йолча Ерригсоюзни Iилмин-тохкама института болхлоца цьаьнгI техникаьца баьнгIадаьраш, эзаьш, дарбана баьнгIаш дIаьйоагIаьра лаьтта кийчдаьраш кампулаьккхаьраш йолл машина.

ДIаоьаьра дуьхьаьле йоккха йоаьца — 350 килограммагIа хьоачаш, лаьтта кийчдаьра болх дика чаьккйоьккхаьш, болх беча цьаьн дакьаьца шин тайнара болх хьоачашбеш я керда машина.

СУРТА ТIА: МПТ-12 яха машина тохкаш ба Москве юхьерча Горьке цIеарагIа теплице. Тохкаш беш ба машинийн обслуживаьнен механик Виктор Ивановийн Канов (ваьттеха), трактороьт Владимир Константинович Шелгунов.

В. ХУХЛАЕВА сурт.
ТАСС фотохроника

ТРАНСПОРТНИКАША КЕРДА ТОРОНАШ ЛЕХ

Паччахьаьккен планаш хьоачашъеьи дIа-ьоха яхуьхь хьалха. Цара ший шерагIа - шерага дукххаьгIа хьийгIаьш чаьккдьккхар йIаьлеГIа пятилетка хьалхара ахо шу «Чечнигельстрой» трест автотранспортни контора болхлоца. ДIа - ха кьаьхьа хьалха боахама муьх цу юкъа 26,5 процент дукхаьгIа хьлар, хIаьта кьаьхьгаьна операция дагаьнеш тIеккоачашйо цар, уьх март беттта я.

Къаьстта дика къаьхьгама толамаш доахаш болх бу райцне меттел республике а цIи хезача доькрашца Н. Пешхоева, А. Кортоева.

Сийлахьчоькка баьчча В. И. Ленин вьа 104 шу дизара хетадаь уьж шера 20 апреле Ерригсоюзни субботник да ешна москвичийн инициатива хьаьа а лаьца, XIанз из субботник дIаяча толамашца чаккдаккхара тIатеIIа кийчо еш да совхоза хьайбаш леладелаш. Цу дийнахьа къаьхьийга даьккха ахча кIеслагIа пятилетка фонде дIачудала лаьрхIед но.

●

Гурьхьа дIаийийнча культурийн дика хьуьчкам кIезбара цахаддаш йоаьхо ешаь да «Ингушский» совхоза кхаш леладелаш. XIанз минеральни удобренешца подкормка еш да уж цу культурашца.

Из болх дикеи сихен чаккбаккхара лаьрхIа йийнача культурашца аммиачни селитрашен цхьаьн гектара тIа 1,2 центнер кхоачийташ 1150 гектара тIа суперфосфатешен подкормка яьй механизаторашца.

Из болх беш къаьстта дика къаьхьег механизаторашца Бетоев Абдул-Мутаилбе, Коритов Суханад, Белхароев Хьажбикара, кхичар.

М. ДАСКИЕВ, А. САГОВ.

ДОТТАГIАШТА СТАНОКАШ.

Чоьлхане ба шийнойаьнгI станокаш ева Московски завода инженера Сироткин Валентина болх. Цо кулгалдау дунен шоьвтIа совгIа мехка уьйийча культурашца аммиачни селитрашен цхьаьн гектара тIа 1,2 центнер кхоачийташ 1150 гектара тIа суперфосфатешен подкормка яьй механизаторашца.

Из болх беш къаьстта дика къаьхьег механизаторашца Бетоев Абдул-Мутаилбе, Коритов Суханад, Белхароев Хьажбикара, кхичар.

М. ДАСКИЕВ, А. САГОВ.

— Социалистически мехкийн предприятей саготашгIа дола заказаш кхоачашлеш да тхо. ВIаьлла дукха ха я ий, масала, Бельско-Балерча польски мадлитрежни автомобилий заводе станокашц яьлийта.

ЛагIаьш тIа йоолла сборочни цеке Іоиллаьлоа тхо. Цу ву башха-дика йIено я, шоьрта керда фо. сеодал я, йоккхаьа ваьаш чу энэаьш латт.

— Производета болраш лаьца хила безаш я, — боаьг Сироткин Валентина, — уьх цеке ъьееш болча ший тайнара техника. Чуьха тIаьхьа темпера-тура, фон тIунал ларо, чурча феца дом ца хиларо йиш хуьлийт эшиьача тайнара ийиса продукции ийийче.

Завода керттерча инженера Петровичев Александра кабинете цона бIагIаьйра «СЭВ-а механизм» аьлия тIагIоьлаь доаьзуь а долаш йола йоккха, дуккха алеткаш йоаьхьа лист.

— Ер я СЭВ-а чIенаш долчо ме механита лаьрхIа ваьаьаш кхоачашдеГа ший ца лаьхьаьнна йола график, — йоаьг Петровичева. Оттаьл хинаш ца чувалийийташ уьм боьшоьца ваьаьаьлийташ уьм боьшоьца ваьаьаьлийташ уьм боьшоьца ваьаьаьл

СТУДЕНТИЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНИ КХЕТАН ЧІОАГІБАРА

Кьонача тІехьенна пролетарски интернационализма кхетам балар — коммунизм хьалъелйоьла керда саг хьежа ца балха керттерча достамех паГ да СССР 50 шу дизарна хьакъхьаьрча КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева поклада тІа бе-галдаккхад, хьалха цхьа кІезигача коммунистий идеал мара да хинна интернационализм хІинз доькьечІа а катийна а дерригача соьлча къамех болча миллионаш; миллионаш наьха кІоарта кхетами вахара нормен ях ДІонтае парте вІаштІехьдьшинера.

Нохч - ГІалгІай медицинскеи училище чІоагІта терко еш леладу лаьцархошта интернационални кхетам балара дешаш. Цу хьакъхьаьрга берригача балха кулгалдеш я хьехархо В. Г. Кантария, А. И. Нехлюдова, В. Т. Сапронова, С. А. Оганов юкъебоагІаш йоьла интернационални кхетам балара совет.

Классай кулгалхошца шхьана план оттаьйй совето кхетам балара сахьаташка бергбочуьнг балха. Цу планах каст-каста хуьн классашка хьамцаьта юкъерча леринскеи доттагІалаш хетадаь къамаьлаш, ешлелкеш.

Массеех шу да училище вІашагІтесаьдо болх беш интернационални доттагІалаш клуб йоьла. Цунна кулгалдеш я кхьуьна мехкий мотт хьехаш йоьла Т. А. Мкртумова. Хан-хаьнаьн дешархой теркам тІаьхьа ешаш гуо клуба заселаеш. Тайп-тайпара да цар чулоацам: «Кьиьбаседа Кавказа халкъаьш», «ДоттагІлен байрахкаьш», «Хьона дукхаьда доттагІалаьх дола иллиг, ишшта кхы ІІаХо а.

Училище хан-хаьнаьца хоза кийчаьь арадулаьца да «ДоттагІайн» «Планетен» яха пенгазеташ. Дешархошца нахаддаьн бувзам лелабу. вай мехка союзин республикашкарча а социалистически мехкашкарча а дешархошца. ... новкъостаца ду тайп-тайпара... къамий вахар, культура йоаза, ІІаХо чІоагІта йоаза юкъера доттагІаьа.

«Вай чІоагІа да низ болча меттаца» яха эрсий мотта хетаьь теоретически конференци хІиллар училище дукха хи йоацаш. Цига ...дика кийчаьь «К. Марксен Ф. Энгельсан эрсий меттен литературан хьакъехьа», «Дунено Іомабу эрсий мотт», «Аьлха Ленин цу меттала къамаьл даьн хиларах эрсий мотт Іомабергбар аз» яха доклаьдан йиир дешархоша.

Интернационални клуба доакъашхоьца хьинарг дакъа лоацаш лаьрхІІа кийчаьь, дика чаккьвьлар дІаьхьаьча шера цеплеІІча декабре хинна доттагІаьа сайре. Дешархой болх йоьлаьрІІа баьхкабар болгаранш, вьетнамашца. Советски Союзан кирикой дерригача дуьнен кагирохошара боькьоьнца доза цІей хинна чакхььлар из сайре. Цига цхьана оттаьдо концерт, дика яллеш, дах ловзаран дишлургдаш студенташ та.

Училище каст-каста хуьн вай республике хьаьца латтаранца, межкарашца йолча республикай вакалашца вІашагІкхетаран, лиспуташ, комсомольски собраниеш, ешлелкеш, докладаш.

Ер лелара шу доладелча дІенз тха дешархошца вІашагІкийтта хиннаб машар безача низий дерригачуьнг Конгресса делегат З. А. Джамбулатова, Франце хьоьпаІІа ваха хинна Х. А. Силамов, Москве вуьре дешаш йола ГДР-ера студент Ганс Рихард. Дешархошта дукхха кердалар довзийташ, интернационални кхетам йоьлаьрІІа ГІалгІара пайдаьн ешаш. Цунна ІІаьхьа ешаш ... ІІоаГІа студентийн теркам тІаьозаш дар «Нохч-ГІалгІаьчен хьалхьй доттагІаьа хьастаьш, «Кавказа халкъий литература», «Лоран — интернационализм», «ТайптайпарчІ халкъий берашца» яха а кхидола а къамаьлаш.

Лахаддаьш шеррен кхетама болх лелабу обшеьчте а. Хаьлахете а йьхьаьоа студенташ нийсаьу, коммунистически оамлаьш дика йоьззашехьа, масзаьрча вахаре йизза уж лела да еш. Коммунизм хьалъечІа дика оамалаш хІара дийнахьарча вахаре — къаьстаьчІа, дешаьнаьн, общественни балха, новкъостаца лелача, гонахьарча наьха боаьхо ярца мара сагаца чІоагІлуьр яц. Из хьехта. а деш лелабу воостаталаьш, кхаьдаьнца кулгалдеш, дешархошара дешархошца кхетама болх. Каст-каста хьамаьлаш ду студенташца. Уьх - ТІехььарча хана чаккхььлхад царца «Социалистически паччахьалкх хьалхьара, цун дуьнен хьалхьаьца юкъера бувзамашца», «ХІинзарча хинара хьаьца кьамаш мукьадаьлаьца болам», «Город дегІаьнера історий», «Аз хестаьо йоьла Дауьхе, хІаьла хьоьза хуьрьяр» яха а кхидола а къамаьлаш.

Цуьл совгІа цьхьаболча студенташца хьаьст-хьаьста болх лелабу. А. С. Макаренко белгалдаьхьад массе а оагІорахьара сеи дегІаьоаьлаьнера дазза ІІаьшаьлуьргдаш хІаранца хьаьст - хьаьста болх беш ца хилча, яхаш. Дешархоеш хІараше оамаьлаьшца а хьехамца а хьежжа из дехьар кІоччаьнера кердаьнера формашца наьхьашца лохаш, царех пайда йиззи ба классай кулгалхой.

Училище традиция а хинна діаьтгад художественни самодеятельностаца фестиваьлаш кегІа. Уьх шера тхо кийчуьнг да «Са адрес Советски Союз я» ядха фестивалага.

Студенташ каст-каста хуьн Лермонтовен Нурадилоевен цІерагІча театрашца: Спектакльца хьежачуьнг тІехьгІа а артистащца вІашагІкхийте из юкъ цар. Цо лаккбу дешархой эстетически кхетама боарам.

Интернационални кхетам балара дешашта хетаьь гойтара агитаци а я пропаганде. Оаха массе а хана эргайдох стендаш, тІехь-тІехьа ІІаеттану «Тхо — интернационалисташ да» яха выставка. Цу дакъе доаьшта мотт новкъостаца. Цу ду библиотека боаллоца: кхетам балара хоалладаьча сахьаташка кийчаьуьна хьаьца материалаш хорж, дешарий конференцеш ю, книжкий выставкаш оттаьо, литературе обзорашца ю.

Лахаддаьш теркам тІаьбахийта леладу училище урокаш тІа дешархошта интернационални кхетам балара гІулаьхьа. Эгтара хьалха из дерар хьоьчашцу обществах долча ІІилмай лардаьш Іомаева урокашца. Уьхаьа кагирохошта довзийтинтернационални хьехам балара дувзаьдина доза В. И. Ленина балхаьш, парте а паччахьалкхен а соцпамаш. Иштта оаха царна довзийтад КПСС Нохч - ГІалгІай обкома Х пленума соцпамаш а.

Иштта оаьдо медучилище кагирохошта интернационални кхетам балара болх.

Л. ПУХОВИЦКАЯ,
кхетама балха йоьла медучилищ директора заместитель.

МОСКВА. Цаьккха а да дайна сурт бІаргадаьйр дуьхьа ха йоацаьн столицерча хьаьца квартале бахача наха: кабинаьнен кузовиеш юкъе йоаллаьча йоькьа йоаьнча шита дІаГІаьвахаьр грузовика водитель, къаьстта ший тайпара штенсельдІаьчеллаьр цо — сома электрокабель автомобилаьх дІаХоттабеннаб... Иштта заправка ю советски конструкторашца хьаьнчаьнера электрически автомобиля. Города чуьхь чуьхьаьнІІа-йоьа кхаььа лаьрхІа я грузовой электромобиль. 500 килограмм муьх хьу по. Сахьаьта 80—85 километр нихь бу. 40 километр гаьна йоьа.

СУРТА ТІА: электричестванца заправка ешаш лаьтт автомобиль.

В. СОЗИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

КІАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

Город Орене чаккъьнчаьнна йхьаьца болча спортсменаьшт командаьстен юкъе классически хьаьаьне кІалтохаргах лаьтара хьаьлхара мотт яхьхьаьн «Динамо» общества Ерриргосейски Совета кагирхой яхьаьш. Цу яхьаьнца дакъа лоацаьн хилар Гроознера хьоьча ешаьнаьн Іомаьца а. Тренера, СССР спорта мастера С. Абдуллаева кІалтохаьоргах лета Іомабева, М. Дикаева, А. Яксуева хорагІаьлаьо йхьаьй проиерзаьр хІиа Иштта цар бокъо яьхьхьаьр ер бутт боьш г. Таллине журрйоьча «Динамо» обществан Центральни Совета кагирхой хьаьшка дакъа лаьта а.

С. ПАРЧИЕВ.

БІАЬСТАНАРА КРОСС

«Правда» газета приз яьхьаьра яйгача атлетикан йоьла бІаьстан кросс хилар уьх дешоьца Грозне С. М. Кирова цІерагІча культуреи салаІарен парке.

Кроссе дакъа лоацаьн хилар Гроознера предприятешкарг, дешаьра заседаьшкарг 500 сотІа сеи. Кхаьнаьн мехкарийн пхи бІаь метр гаьна бовда безаш бар, хІаьта маІа наьхи катий йаьхи—эзар метр.

Производственни коллективашкарча кхаьнаьна юкъе хинча яьхьаьра хьалхара мотт шийна - производственни объединенерча спортсменкаье Йоопаьс яьхьхар. Цуьл 0,6 секунда мара тІехьайанзаьр шоллагІа мотт яьхьха Леннина цІерагІча метхьдьштаьа чаккхьаьккхаьа заводера Магомадова. Кхоаллагіа мотт горпромторга спортсменкаьта Романовайга кхьаьчар.

Маіаьна наьха юкъе кроссе хьаьхле яьхьхар «Гроозногра» треста спортсмена Шешова ДІаьхо йоьа мотт гаьна ю трестера Образцовен Шербининен яьхьар.

Школай дешархошта юкъе хинчаьа яьхье мехкарех хьаьхле № 37 йолча школерча Канайкинас яьхьхар. КІаьнкаьнта юкъе хинчаьа кьовсаме коьчаьо № 7 йолча школерча Эриванцевага кхьаьчар.

Профессиональни - техническеи училищай дешархой кроссе мехкарашта а кагийна наьха а юкъе хьаьхле № 5 йолча ГПТУ яьхьаьхар, Уьх ба Пантелеевен Нижнфоровн.

Йхьаьшка хьалхара мотт яьхьаьна спортсменаьшта дипломаьш грамотаьш, хІаьта командаьшта юкъе хотаьо яьхьхьаьна ГІалгІа мехкарийн а, ГІалгІа мехкарийн а таьхьоьхьаьчаьа завода № 5 йолча ГПТУ. Ленинскеи районе спортсменкий коллективашта кхарара ходе тела кубкаш елар.

Х. МАГОМЕТОВ.

БОКС

Дукха кьона спортсменаьш вІашагІтехабар уьх дешоьца Грозне чаккъьнчаьна Нохч-ГІалгІай АССР кагирхошта юкъе боксах хьалхара мотт яьхьхьаьо йолча яьхьаьш.

Шо-шозай дозалла категориеш-да хьалхара мотт ешиг пьлхор Абдулхаьдов Махьмада («Труд»), Гучигов Іайсас («Труд»), Хаьбулатов Шамсала («Трудовые резервы»), Алдахнов Іуьмара (ДСШ), Юсупов Руслана (ДСШ), Оьжанов Руслана («Труд»), Мусаев Рахмана («Труд»), Исмайлов Саидбевса («Труд»), Эдисултанов Казбека (ДСШ), Калкутин Георге (ДСШ), Гавриленко Сергея («Трудовые резервы»), Хумпаров Вахас («Труд»).

Цу республиканскеи яьхьаьца хьаьстта дика толамаш дьалхар тренера, СССР спорта мастера А. Хаьрихановна Іомабен болча боксерааьа.

М. САЛМАНОВ.

ШАХМАТИСТИЙИ ШАШИСТИЙИ ЯХЬАШ

Шашиеш доьзаьра чуьг шера Нохч - ГІалгІай республике хІаьлаьца мотт яьхьхьаьр хьаьнаьна юкъе хинчаьа йхьаьшка хьалхара мотт яьхьхьаьр. Цу яьхьаьнца ІІаьшаьрчаьа ю, шийна ешаьнаьн, общественни йхьаьшка ІІаьшаьрчаьа ю, шийна ешаьнаьн чаккъьнаьр ю, шийна ешаьнаьн ешаьнаьн ІІаьшаьрчаьа ю, шийна ешаьнаьн ІІаьшаьрчаьа ю, шийна ешаьнаьн ІІаьшаьрчаьа ю, шийна